

Det sexuella risktagandet ökar bland unga män

ANDERS ÖSTERLUND, smittskyddsläkare, Smittskydd, Sunderby sjukhus, Luleå
 anders.osterlund@nll.se
INGRID HOLLSTEN, smittskydds-sjuksköterska, Smittskydd,

Sunderby sjukhus, Luleå
STEN SUNDBERG, regementsläkare, hälso- och sjukvårdsavdelningen 119, Boden

I samarbete mellan smittskyddsenheten i Norrbottens läns landsting, Norrbottens regementen och det mikrobiologiska laboratoriet vid Sunderby sjukhus, Luleå, genomfördes en studie under hösten 2006. Studien bestod i att samtliga nyinryckta värnpliktiga vid regementena i Arvidsjaur, Boden och Luleå, totalt 1 861 värnpliktiga, erbjöds att anonymt svara på en enkät och att lämna ett urinprov för test avseende klamydia. Som framgår av Figur 1 kom de värnpliktiga som svarade på frågan om var de är mantalsskrivna från hela landet.

Nästan alla värnpliktiga män har sexualdebuterat

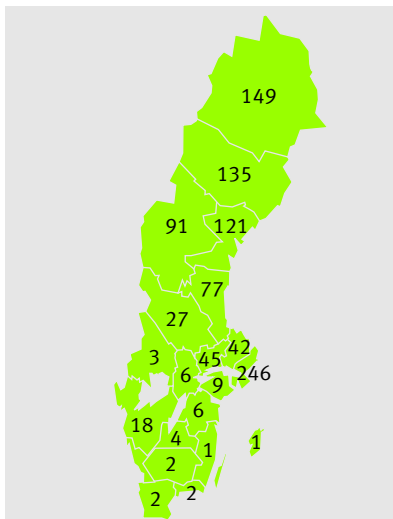
Enkäten bestod av frågor om könstillhörighet och var man är mantalsskriven samt tre frågor om sexuella erfarenheter. Enkät svar erhöles från 1 062 av 1 861 värnpliktiga (57 procent). Endast 35 (3,3 procent) av dem som svarat på enkäten var kvinnor. Vi har därför valt att här endast presentera resultat avseende värnpliktiga män.

Hela 88 procent (904 av 1 024 svarande) uppgav att de sexualdebuterat. Jämfört med tidigare studier bland värnpliktiga var detta fler än de 68 procent som redovisades i 1986 års studie i Stockholm [1], men obetydligt fler än de 82 procenten i 1990 års studie i Gävle [2], se Tabell I.

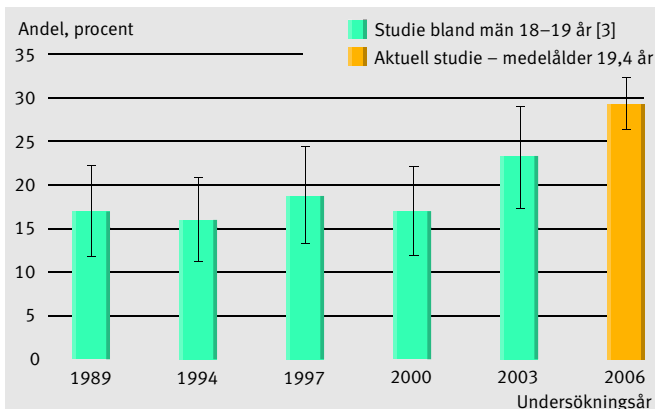
Ökande sexuellt risktagande

Bland dem som sexualdebuterat uppgavs att man haft 2,2 sexualpartner i genomsnitt under det senaste året, 29 procent uppgav att de haft minst tre sexualpartner. Jämfört med tidigare studier bland 18–19-åriga män [3] kan man se en trend till ökande andel med minst tre sexualpartner under det senaste året, se Figur 2.

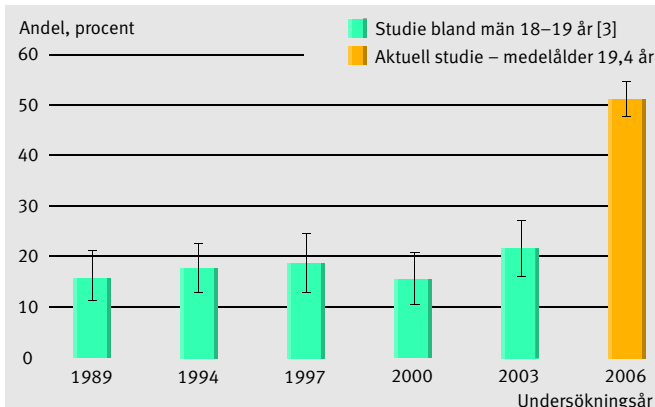
Av de 901 värnpliktiga som svarade på frågan om de haft »samlag första kvällen« utan kondom de senaste 12 månaderna uppgav 462 att de haft det (51 procent). Jämfört med tidigare studier bland 18–19-åriga män [3] är detta en tydlig ökning, se Figur

Figur 1. Hemortslandsting för de 987 värnpliktiga män som svarat på frågan om var de är mantalsskrivna.

Figur 2. Andel, med 95 procents konfidensintervall, som uppgett att de haft minst tre sexualpartner det senaste året.

Figur 3. Andel, med 95 procents konfidensintervall, som uppgett att de haft samlag första kvällen utan kondom de senaste 12 månaderna.

3. Av Tabell II framgår också att antalet sexualpartner var markant större bland dem som uppgett att de haft »samlag första kvällen« utan kondom de senaste 12 månaderna än bland övriga.

Ingen synbart ökad prevalens av klamydia

Urinprov för test avseende klamydia erhöles från 1 218 av 1 808 värnpliktiga män (67 procent). De som lämnade prov var i all-

SAMMANFATTAT

Nästan 90 procent av värnpliktiga svenska män som deltagit i en enkätundersökning år 2006 har sexualdebuterat. **Cirka hälften** av dessa uppvisar ett riskbeteende med flera

sexualpartner och samlag utan kondom. **Det är en** tydlig ökning jämfört med tidigare och medför en klart ökad risk för spridning av sexuellt överförda infektioner bland unga människor.

TABELL I. Jämförelse av aktuell studie och föregående studier av värnpliktiga.

	Larsson 1986 [1]	Rahm 1990 [2]	Aktuell studie
Regementsorter	Stockholm	Gävle	Arvidsjaur, Boden och Luleå
Antal värnpliktiga	449	509	1 861
Andel som besvarat enkät	78 procent	100 procent	57 procent
Andel av enkätsvarare som angett att de sexualdebuterat	68 procent	82 procent	88 procent
Antal undersökta prov	105	375	1 218
Andel klamydiapositiva prov	10 procent	1,9 procent	2,0 procent

TABELL II. Svar på fråga om antal sexualpartner relaterat till uppgift om man haft »samlag första kvällen« utan kondom eller inte under de senaste 12 månaderna.

	Uppger att man haft »samlag första kvällen« utan kondom (n=446)	Uppger att man inte haft »samlag första kvällen« utan kondom (n=432)	Samtliga (n=878)
Antal sexualpartner – intervall	0–25	0–10	0–25
Antal sexualpartner – medelvärde	3,0	1,4	2,2
Antal sexualpartner – medianvärde	3	1	1
Andel med minst tre sexualpartner senaste året	47 procent	11 procent	29 procent

der 19–27 år (medelålder 19,4 år; medianålder 19 år). Samtliga prov analyserades med BectonDickinsons ProbeTec testsystem.

Nio av de 1 218 analyserade proven (0,7 procent) var inte bedömbara, 24 prov (2 procent) var positiva avseende klamydia, och av dessa var 22 (92 procent) från symtomfria smittbärare. Jämfört med tidigare studier bland värnpliktiga var detta färre än de 10 procent klamydiapositiva som redovisades i 1986 års studie i Stockholm [1], men jämförbart med de 1,9 procenten klamydiapositiva i 1990 års studie i Gävle [2], se Tabell I. Skillnaderna kan möjligen förklaras av en större selektion av de

prover som analyserades i Stockholmsstudien jämfört med de två senare studierna, se Tabell I. Några säkra slutsatser kan därför inte dras.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att värnpliktiga svenska män tar markant större sexuella risker idag än tidigare. Mot bakgrund av den ökande incidensen av sexuellt överförda infektioner i Sverige [4] medför detta ökade risktagande bland unga män en allvarlig risk för eskalerad spridning av sexuellt överförda infektioner i Sverige.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

REFERENSER

- Larsson S, Rudén AK, Bygdeman S. Chlamydia-infektion inte ovanligt bland mönstrande män. *Läkartidningen*. 1987;84:1245-6.
- Rahm V, Gnarpe H, Gnarpe J. Chlamydia trachomatis hos unga värnpliktiga män – kartläggning, urinanalys och urethradöling. *Läkartidningen*. 1992;89:3675-7.
- Herlitz C. Allmänheten och hiv/aids: kunskaper, attityder och beteenden 1987–2003. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut; 2004. Rapport nr 2004:7.
- Epidemiologisk årsrapport 2005. Stockholm: Smittskyddsinstitutet; 2006. <http://www.smittskyddsinstitutet.se>

Liggande kvart